

EUROOPAN KESKUSPANKKI

PANKKIVALVONTA

Luonnos soveltuvuusarviointioppaaksi

BANKENTOEZICHT

Marraskuu 2016

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

BANKENAUF SICHT

SUPERVISÃO BANCÁRIA

Sisällys

Esipuhe	3
1 Oikeusperusta	4
1.1 YVM-asetus ja YVM-kehysasetus	4
1.2 Vakavaraisuusdirektiivi ja kansallinen lainsäädäntö	4
1.3 Euroopan pankkiviranomaisen ohjeet	5
1.4 Yhteisen valvontamekanismin periaatteet, käytännöt ja menettelyt	5
2 Soveltuvuusarvioinnin kulku yhteisessä valvontamekanismissa	6
2.1 Ilmoitus kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle	6
2.2 EKP:n päätös	6
3 Periaatteet	8
Periaate 1 – päävastuu luottolaitoksella	8
Periaate 2 – järjestelyjen riittävyyden varmistaminen	8
Periaate 3 – yhdenmukaistaminen	8
Periaate 4 – suhteellisuus ja tapauskohtainen arviointi	9
Periaate 5 – oikeudenmukainen menettely ja tasapuolisuus	9
Periaate 6 – yhteydenpito jatkuvan valvonnan kanssa	9
4 EKP:n soveltuvuusarvioinnin laajuus	10
5 Arviointiperusteet	11
5.1 Kokemus	11
5.2 Maine	13
5.3 Eturistiriidat ja riippumattomuus	15
5.4 Riittävä aika tehtävien hoitamiseen	17
5.5 Soveltuvuus kokonaisuutena	20
6 Haastattelut	21
6.1 Tarkoitus	21

6.2	Laajuus ja tyypit	21
6.3	Ilmoitus	22
6.4	Haastattelupaneeli	22
6.5	Kieli	22
7	Arviointiprosessi	23
7.1	Uudet nimitykset	23
7.2	Uudet seikat	25
7.3	Toimilupaa tai merkittävän omistusosuuden hankkimista koskeva menettely	25
8	Päätös	26
8.1	Myönteiset päätökset	27
8.2	Päätöksen ilmoittaminen ja muutoksenhaku	28
9	Ylimmän hallintoelimen jäsenen erottaminen	29
	Lyhenteet, sanasto ja säädöslinkit	30

Esipuhe

Luottolaitoksella on oltava sen tehtävien hoitamiseen sopivat johtajat, ja ylimmän hallintoelimen koostumuksen on tuettava luottolaitoksen tehokasta hallintoa ja tasapainoista päätöksentekoa. Näin edistetään paitsi luottolaitoksen oman toiminnan turvallisuutta ja vakautta myös yleistä luottamusta koko euroalueen rahoitussektorin hallintoon.

Yhteisen valvontamekanismin aloitettua toimintansa 4.11.2014 EKP on yksin vastannut suorassa valvonnassaan olevien merkittävien luottolaitosten ylimmän hallintoelimen jäsennimitysten hyväksymisestä. Jäsenten soveltuvuusarviointia käsiteltiin lyhyesti EKP:n marraskuussa 2014 julkaisemassa Pankkivalvontaoppaassa. Tässä oppaassa selvitetään yksityiskohtaisesti niitä periaatteita, käytäntöjä ja menettelyjä, joiden avulla EKP arvioi merkittävien luottolaitosten ylimpään hallintoelimeen nimitettävien jäsenten soveltuvuuden.

Opas on tarkoitettu käytännön apuvälineeksi, ja sitä päivitetään säännöllisesti sitä mukaa kuin periaatteita, käytäntöjä ja menettelyjä hiotaan toiminnasta saatujen kokemusten pohjalta.

Oppaan tarkoituksena on yhtenäistää soveltuvuusarvioinnissa käytettävien arviointikriteerien soveltamista ja luoda siten yhteistä valvontakäytäntöä. Opas ei kuitenkaan ole oikeudellisesti velvoittava asiakirja, ja jos sen sisältö on ristiriidassa sovellettavan EU:n lainsäädännön tai kansallisen lainsäädännön kanssa, noudatetaan lainsäädännön määräyksiä. Oppaluonnoksesta järjestettävän julkisen kuulemisen päätarkoituksena on esitellä EKP:n kehittämiä periaatteita ja käytäntöjä ja kerätä niistä palautetta. Näitä periaatteita ja käytäntöjä kuvataan pääasiassa luvuissa 5 ja 6.

1 Oikeusperusta

1.1 YVM-asetus ja YVM-kehysasetus

Ylimmän hallintoelimen jäsenten soveltuvuuden valvonta kuuluu EKP:n yksinomaiseen toimivaltaan. YVM-asetuksen¹ artiklan 4 kohdan 1 alakohdan e nojalla EKP:n tehtäviin kuuluu varmistaa, että luottolaitoksilla on käytössä vankat hallinto- ja ohjausjärjestelyt, mukaan lukien luottolaitosten johtamisesta vastuussa olevia henkilöitä koskevat sopivuusvaatimukset.

Soveltuvuusarviointiin liittyvästä toimivallasta säädetään tarkemmin YVM-kehysasetuksen² artikloissa 93 ja 94. Niissä säädetään myös valvottavien yhteisöjen tiedonantovelvollisuudesta, jonka nojalla kansallisille toimivaltaisille viranomaisille on ilmoitettava soveltuvuusarviointiin vaikuttavat seikat. Artiklassa 93 asetetaan ilmoitusvelvollisuus hallintoelimissä tapahtuvista muutoksista ja artiklassa 94 ilmoitusvelvollisuus uusista seikoista tai muista asioista, jotka saattaisivat vaikuttaa johdon soveltuvuuteen.

EKP tekee yksittäisen jäsenen soveltuvuusarvioinnin yhteydessä aina myös päätöksen kyseisen merkittävän luottolaitoksen hallintoelimen soveltuvuudesta kokonaisuutena.

1.2 Vakavaraisuusdirektiivi ja kansallinen lainsäädäntö

YVM-asetuksen artiklan 4 kohdan 3 ensimmäisen alakohdan mukaan EKP:n on sille annettujen tehtävien hoitamiseksi sovellettava kaikkea asiaa koskevaa unionin lainsäädäntöä, ja jos kyseinen lainsäädäntö koostuu direktiiveistä, sellaista kansallista lainsäädäntöä, jolla nämä direktiivit saatetaan kansallisen lainsäädännön osaksi. Soveltuvuusvaatimukset on lueteltu vakavaraisuusdirektiivin³ artiklassa 91. Siihen on kirjattu soveltuvuusvaatimusten olennainen sisältö, mutta ei yksityiskohtaisia kriteereitä eikä tarkkaa hyväksymismenettelyä (esim. tarvitaanko valvontaviranomaiselta ennakkohyväksyntä nimitykselle vai toimitetaanko sille ilmoitus nimityksestä jälkikäteen).

Näin ollen EKP ottaa soveltuvuuspäätöksiä tehdessään huomioon vakavaraisuusdirektiivin artiklan 91 kansallisten täytäntöönpanosäännösten

¹ Neuvoston asetus (EU) N:o 1024/2013, annettu 15 päivänä lokakuuta 2013, luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille (EUVL L 287, 29.10.2013, s. 63).

² Euroopan keskuspankin asetus (EU) N:o 468/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, kehyksen perustamisesta yhteisen valvontamekanismin puitteissa tehtävälle yhteistyölle EKP:n ja kansallisten toimivaltaiten viranomaisten välillä sekä kansallisten nimettyjen viranomaisten kanssa (YVM-kehysasetus) (EKP/2014/17) (EUVL L 141, 14.5.2014, s. 1).

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).

olennaiset soveltuvuusvaatimukset. Koska vakavaraisuusdirektiivin artiklaan 91 on kirjattu vain yhteiset vähimmäisvaatimukset, se on eri euroalueen maissa saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä eri tavoin. Joissakin jäsenvaltioissa on myös käytössä artiklaa 91 laajempia vaatimuksia.

EKP voi käyttää päätöksentekoprosessissaan kaikkia sille YVM-asetuksessa annettuja toimivaltuuksia, esimerkiksi oikeutta tietojen hankintaan (myös haastattelemalla) ja oikeutta asettaa soveltuvuus päätösten yhteydessä ehtoja tai velvoitteita taikka antaa suosituksia.

1.3 Euroopan pankkiviranomaisen ohjeet

Kansallisen lainsäädännön lisäksi EKP noudattaa myös Euroopan pankkiviranomaisen (EPV) ohjeita soveltuvuusarvioinnista ja sisäisen hallinnon järjestämisestä.⁴ Ohjeet mahdollistavat myös kansallisten toimivaltaisten viranomaisten ja EKP:n tekemät lisätarkennukset. Tässä oppaassa on otettu huomioon EPV:n ohjeissa käytetyt määritelmät ja käsitteet.

1.4 Yhteisen valvontamekanismin periaatteet, käytännöt ja menettelyt

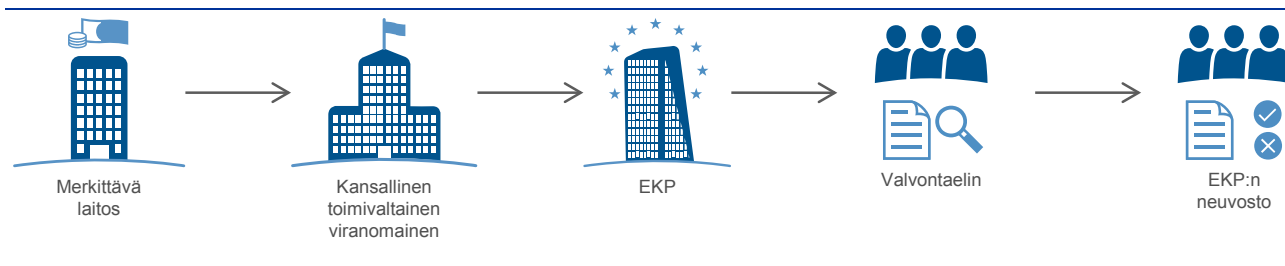
EKP pyrkii sopimaan kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa soveltuvuusarvioinnin kriteerejä, käytäntöjä ja menettelyjä koskevista yhteisistä periaatteista, joilla yhdenmukaistetaan EU:n lainsäädännön vaatimusten ja EPV:n ohjeiden toteuttamista. EKP:n ja kansallisten toimivaltaisten viranomaisten tulisi toimia näiden periaatteiden mukaan, jos kansallisessa velvoittavassa lainsäädännössä ei säädetä toisin. Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat sitoutuneet tulkitsemaan ja kehittämään kansallista lainsäädäntöä näiden periaatteiden mukaisesti. Tässä oppaassa kuvatut periaatteet valvontaelin on hyväksynyt tammikuun 2016 loppuun mennessä. Niitä tarkistetaan tarvittaessa yhteisen valvontamekanismin soveltuvuusvalvontakäytäntöjen jatkokehityksen ja kansainvälisen ja eurooppalaisen sääntelykehityksen pohjalta sekä esimerkiksi Euroopan unionin tuomioistuimen vakavaraisuusdirektiivistä antamien uusien tulkintojen pohjalta.

⁴ Ohjeet ylimmän hallintoelimen jäsenten ja keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden sopivuuden arviointia varten (EBA/GL/2012/06) ja luonnos EPV:n ja ESMAn ohjeiksi ylimmän hallintoelimen jäsenten ja keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden sopivuuden arviointia varten (kuulemismenettely käynnissä) sekä Ohjeet sisäisen hallinnon järjestämisestä (GL44)..

2 Soveltuvuusarvioinnin kulku yhteisessä valvontamekanismissa

Kaavio 1

Soveltuvuusarvioinnin osapuolet

2.1 Ilmoitus kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle

Luottolaitos (tai poikkeustapauksissa arvioitava henkilö⁵ itse) ilmoittaa nimityksestä kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle käyttäen kansallista lomaketta, jos sellainen on saatavana.⁶

Kansallinen toimivaltainen viranomainen toimittaa ilmoituksen edelleen EKP:lle. Yhdessä ne keräävät tarvittavat tiedot, toteuttavat arvioinnin ja esittävät yksityiskohtaisen ehdotuksen valvontaelimen ja EKP:n neuvoston päätettäväksi.

2.2 EKP:n päätös

EKP tekee nimityksiin liittyviä päätöksiä vain merkittävien luottolaitosten kohdalla, paitsi jos nimityspäätös sisältyy toimilupaa tai merkittävän omistusosuuden hankkimista koskevaan menettelyyn. Niissä päätökset tekee aina EKP sekä merkittävien että vähemmän merkittävien laitosten osalta.). Vähemmän merkittävien luottolaitosten tavanomaiset nimitykset (eli ne nimitykset, jotka eivät sisälly toimilupaa tai merkittävän omistusosuuden hankkimista koskevaan menettelyyn) ovat YVM-asetuksen artiklan 6 kohdan 4 perusteella kansallisten toimivaltaisten viranomaisten vastuulla.

EKP:ssä soveltuvuusarvioinnin toteuttaa erillinen toimilupatoimisto⁷ (mikrovalvonnan pääosastossa IV, joka hoitaa kaikki pankkivalvonnan keskitetyt toiminnot)

⁵ Ks. "arvioitavan henkilön" määritelmä tämän oppaan lopussa olevasta sanastosta.

⁶ Linkit kansallisiin lomakkeisiin ovat EKP:n pankkivalvontasivuilla.

⁷ Toimilupatoimisto huolehtii yhteisen valvontamekanismin periaatteiden, käytäntöjen ja menettelyjen asianmukaisesta soveltamisesta, lainsäädännön vaatimusten noudattamisesta ja EKP:n soveltuvuusarviointipäätösten johdonmukaisuudesta.

yhteistyössä yhteisten valvontaryhmien ja kansallisten toimivaltaisten viranomaisten mahdollisten toimilupaosastojen kanssa.

3 Periaatteet

Periaate 1 – päävastuu luottolaitoksella

Valvottavilla yhteisöillä on päävastuu siitä, että ylimpään hallintoelimeen valitaan ja nimitetään soveltuvia henkilöitä. Niiden tulee itse tehdä ylimmän hallintoelimen jäsenistä tarvittavat arvioinnit, kuten due diligence -arviointi ennen nimitystä ja tarvittaessa myös nimityksen jälkeen (esimerkiksi jos ylimmän hallintoelimen jäsenen velvollisuudet muuttuvat huomattavasti). Valvottavien yhteisöjen on varmistettava, että arvioitava henkilö noudattaa arvioinnin yhteydessä täyttä avoimuutta.

Valvottavalla yhteisöllä on velvollisuus toimittaa toimivaltaisille viranomaisille **kaikki soveltuvuusarvioinnissa tarvittavat tiedot** kaikissa arviointia edellyttävissä eri tilanteissa (esim. uudet nimitykset, muuttuneet tiedot, tehtävän muutos). Tietojen on oltava luotettavia ja ne on toimitettava ajoissa. EKP ja kansalliset toimivaltaiset viranomaiset päättävät, mitä tietoja on toimitettava ja millä tavoin. Tarvittaessa ne voivat pyytää valvottavaa yhteisöä tai arvioitavaa henkilöä toimittamaan lisätietoja joko kirjallisesti tai suullisesti (esim. haastattelussa). Kansallisia lomakkeita tulisi käyttää aina kun sellaiset ovat saatavina. Jos valvottava yhteisö tai arvioitava henkilö ei noudata lisätietopyyntöä, tiedot katsotaan puutteellisiksi eikä myönteistä päätöstä voida tehdä.

Periaate 2 – järjestelyjen riittävyyden varmistaminen

Soveltuvuusvalvonnan tehtävänä on varmistaa, että ylimpään hallintoelimeen ei alun perinkään valita henkilöitä, jotka voisivat haitata sen asianmukaista toimintaa, tai että he eivät jatka hallintoelimessä, jos myöhemmin ilmenee aihetta epäillä heidän soveltuvuuttaan tehtävään. EKP:n vastuulla on tässä yhteydessä varmistaa, että merkittävät valvottavat yhteisöt noudattavat vakaita hallintojärjestelyjä koskevia vaatimuksia ja erityisesti luottolaitosten johtamisesta vastaavia henkilöitä koskevia soveltuvuusvaatimuksia.⁸

Periaate 3 – yhdenmukaistaminen

EKP pyrkii yhtenäistämään hallintoelinten jäsenten soveltuvuuden arviointia euroalueella.⁹ Soveltuvuusvalvonnassa käytettävät periaatteet, käytännöt ja menettelyt vaihtelevat maittain, ja esimerkiksi sovellettavista arviointikriteereistä on erilaisia tulkintoja.

⁸ YVM-asetuksen artiklan 4 kohdan 1 alakohta e ja artiklan 6 kohta 4.

⁹ Ks. Pankkivalvontaopas, luku 2, "Periaate 3 – yhtenäisyys YVM:ssä".

Periaate 4 – suhteellisuus ja tapauskohtainen arviointi

Soveltuvuusarvioinnin kaikissa vaiheissa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta. Se tarkoittaa, että EKP:n valvontaprosessi ja soveltuvuusarvioinnin kriteerit olisi aina mitoitettava yhteisön koon ja sen toiminnan luonteen, laajuuden ja monimutkaisuuden sekä kyseessä olevan johtotehtävän mukaan.

Suhteellisuusperiaate ei saa johtaa soveltuvuuskriteereistä tinkimiseen, mutta sen nojalla arviointimenettelyssä ja soveltuvuuskriteereiden soveltamisessa on tilaa tapauskohtaiselle harkinnalle. Soveltuvuusarvio perustuu aina tapauskohtaiseen analyysiin ja valvojien harkintaan.

Periaate 5 – oikeudenmukainen menettely ja tasapuolisuus

Soveltuvuusvalvonnassa painottuvat vahvasti menettelysäännöt. Valvonnan osapuolina ovat EKP, kansallinen toimivaltainen viranomainen ja valvottava yhteisö (jonka hakemuksesta soveltuvuusarviointi useimmiten käynnistetään).

Soveltuvuusarvioinnin päätös saattaa kuitenkin vaikuttaa paitsi valvottavan yhteisön myös arvioitavan henkilön oikeuksiin. Sellaisissa tapauksissa molemmilla on turvanaan kaikki YVM-asetuksen ja YVM-kehysasetuksen mukaiset takeet, esimerkiksi oikeus tulla kuulluksi. EKP:n on päätöstä tehdessään otettava huomioon soveltuvuusarvioinnin kannalta olennaisina pidettävät tiedot tasapuolisesti eli harkiten arvioitavan henkilön kannalta sekä myönteisiä että kielteisiä tekijöitä. YVM-asetuksen ja YVM-kehysasetuksen lisäksi EKP nojautuu päätöksissään myös EU:n hallintomenettelyä ja tietosuojaa koskevan lainsäädännön yleisiin periaatteisiin.

Periaate 6 – yhteydenpito jatkuvan valvonnan kanssa

Soveltuvuusarviointi otetaan huomioon laitoksen hallintojärjestelyjen jatkuvassa valvonnassa, etenkin ylimmän hallintoelimen koostumusta ja toimintaa valvottaessa. Soveltuvuusarviointipäätöksen vaikutuksia saattaa olla tarpeen seurata jatkuvassa valvonnassa. Jatkuva valvonta puolestaan voi tuottaa tietoja, joita tarvitaan soveltuvuusarvioinnissa (etenkin arvioitaessa hallintoelimen riippumattomuutta tai sen soveltuvuutta kokonaisuutena), tai perusteen ylimmän hallintoelimen jäsenten uudelleenarviointiin.

4 EKP:n soveltuvuusarvioinnin laajuus

EKP:n soveltuvuusvalvonnan piirissä ovat kaikki merkittävät laitokset (sekä luottolaitokset että rahoitusalan holding- tai sekaholdingyhtiöt¹⁰) sekä toimilupaa ja merkittävän omistususuuden hankkimista koskevien menettelyjen osalta myös vähemmän merkittävät laitokset.

Vakavaraisuusdirektiivin artikla 121 koskee sekä toimivaan johtoon että valvovaan johtoon kuuluvia ylimmän hallintoelimen jäseniä. Termillä ”ylin hallintoelin” viitataan yhteisesti molempiin tehtäviin.

¹⁰ Holdingyhtiöistä ks. vakavaraisuusdirektiivin artikla 121.

5 Arviointiperusteet

Ylimmän hallintoelimen jäsenten soveltuvuusarvioinnissa tarkastellaan viittä kriteeriä: kokemus, maine, eturistiriidat ja riippumattomuus, tehtävään käytettävissä oleva aika sekä ylimmän hallintoelimen soveltuvuus kokonaisuutena.

5.1 Kokemus

Käytännön työkokemus ja koulutus

Ylimmän hallintoelimen jäsenillä on oltava tehtävien hoidossa tarvittavat tiedot, taidot ja kokemus¹¹. Termiä ”kokemus” käytetään jatkossa laajassa merkityksessä, ja se kattaa sekä käytännön työ- ja ammattikokemuksen että koulutuksen kautta kertyneen kokemuksen. Myös tietämys ja taidot olisi otettava huomioon. Koulutusta arvioitaessa otetaan huomioon erityisesti hallintoelimen jäsenen koulutustaso ja koulutuksen sisältö. Koulutuksen tulisi liittyä pankki- ja rahoituspalveluun tai sitä sivuaviin aloihin (pankki- ja rahoitustoiminta, kansantalous, lakiasiat, hallinto, rahoitusjärjestelmän sääntely, strateginen suunnittelu, riskienhallinta, sisäinen valvonta, rahoitusmarkkinoiden analyysi ja kvantitatiiviset menetelmät). Käytännön kokemus kattaa aiemmat työtehtävät, ja olennaisia seikkoja ovat esimerkiksi työsuhteen kesto, organisaation koko, tehtävät, alaisten määrä, toiminnan luonne ja työkokemuksen olennaisuus hallintoelimen jäsenyyden kannalta.

Mahdollisten kansallisten lomakkeiden lisäksi valvottavan yhteisön on toimitettava EKP:lle vähintäänkin arvioitavan henkilön ansioluettelo. Huomioon otetaan myös mahdollinen meneillään oleva tai suunniteltu lisäkoulutus.

Vähimmäisvaatimukset ja tehtäväkohtaiset vaatimukset

Hallintoelimen jäseneltä vaadittava kokemuksen taso määräytyy aina tehtävien ja laitoksen ominaisuuksien perusteella: mitä monimutkaisempia tehtävät ja laitos ovat, sitä enemmän kokemusta vaaditaan. Suhteellisuusperiaate toteutuu siis automaattisesti.

Vähimmäisvaatimus on, että kaikilla ylimmän hallintoelimen jäsenillä on oltava koulutuksen kautta hankitut perustiedot seuraavista aiheista:

- rahoitusmarkkinat
- sääntelyjärjestelmä ja oikeudelliset vaatimukset

¹¹ Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 91 kohta 1

- strateginen suunnittelu ja luottolaitoksen liiketoimintastrategian tai -suunnitelman ymmärtäminen ja sen toteuttaminen
- riskienhallinta (luottolaitoksen keskeisten riskityyppien tunnistaminen, arvioiminen, seuranta, valvonta ja lieventäminen, myös hallintoelimen jäsenen ominaisuudessa)
- luottolaitoksen järjestelyjen tehokkuuden arviointi sekä tehokkaan hallinnon ja valvonnan luominen
- luottolaitoksen taloudellisten tietojen tulkitseminen ja keskeisten ongelmien tunnistaminen niiden perusteella sekä asianmukaisten valvontakeinojen ja toimenpiteiden määrittäminen.

Kokemuksen arviointi on yksi- tai kaksivaiheinen. Aluksi ehdokkaan kokemusta verrataan riittävän kokemuksen edellytyksiin. Tarvittaessa toteutetaan lisäksi yksityiskohtaisempi arvio.

Vaihe 1: Vertailu riittävän kokemuksen edellytyksiin

Arvioitavan henkilön kokemusta verrataan suuntaa-antaviin riittävän kokemuksen edellytyksiin. Jos arvioitava henkilö täyttää edellytykset, hänellä katsotaan yleensä olevan riittävä kokemus, paitsi jos jokin seikka osoittaa muuta tai jos kansallisessa lainsäädännössä on säädetty toisin. Olennaisten seikkojen kuten tehtävän luonteen, yhteisön luonteen, koon tai monimutkaisuuden taikka muiden merkityksellisiksi katsottujen tekijöiden perusteella voidaan myös edellyttää laajempaa kokemusta. Jos nimitettävän hallintoelimen jäsenen tehtävänä on toimia myös riskienvalvontatoiminnon johtajana (CRO), talousjohtajana (CFO), compliance-vastaavana, tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana tai riskienhallintavaliokunnan puheenjohtajana, hänellä on oltava erityiskokemusta kyseiseltä alalta.

Riittävän kokemuksen edellytykset ylimmässä hallintoelimessä (toimivan johdon tehtävät)

Toimitusjohtaja	Hallintoelimen jäsen
Kymmenen vuoden viimeaikainen ¹² käytännön työkokemus pankki- tai rahoituspalveluihin liittyviltä aloilta. Huomattavan osuuden tulisi olla ylemmän johdon tehtävistä. ¹³	Viiden vuoden viimeaikainen käytännön kokemus ylemmän johdon tehtävistä pankki- tai rahoituspalveluihin liittyviltä aloilta.

¹² Viimeisten 12 vuoden ajalta.

¹³ Tarkoittaa välittömästi ylimmän hallintoelimen alla olevaa toimivan johdon tasoa.

Riittävän kokemuksen edellytykset ylimmässä hallintoelimestä (valvovan johdon tehtävät)

Puheenjohtaja	Hallintoelimen jäsen
Kymmenen vuoden viimeaikainen soveltuva ¹⁴ käytännön kokemus. Huomattavan osuuden tulisi olla ylemmän johdon tehtävistä. Lisäksi kokemukseen tulisi sisältyä laaja pankkialan tai siihen liittyvän alan koulutus.	Kolme vuotta viimeaikaista soveltuvaa käytännön kokemusta ylemmän johdon tehtävistä ¹⁵ (sekä pankkialan koulutus).

Vaihe 2: Yksityiskohtainen arviointi

Arvioitava henkilö, jolla ei ole edellytysten mukaista kokemusta, voidaan katsoa soveltuvaksi, jos valvottava yhteisö esittää tälle asianmukaiset perustelut. Tällöin arvioitavan henkilön kokemus arvioidaan yksityiskohtaisesti. Arvioinnissa varmistetaan myös, että ylimmän hallintoelimen jäsenten kokemus on kokonaisuutena riittävän monipuolinen ja laaja-alainen ja että mahdolliset kansalliset vaatimukset henkilöstön edustajien osallistumisesta ylimpään hallintoelimeen täytyvät. Perusteluksi voi käydä esimerkiksi koulutussuunnitelma, jolla kompensoidaan osittaista kokemuksen puutetta, nykyisten hallintoelimen jäsenten yleinen soveltuvuus kokonaisuutena, nimitys erityistehtävään rajatuksi ajaksi (esimerkiksi laitoksen toiminnan lopettamisen yhteydessä) tai arvioitavan henkilön erityinen, laitoksen tarpeisiin sopiva käytännön työkokemus tai koulutus.

5.2 Maine

Syyttömyysolettama mutta ei suhteellisuusperiaatetta

Valvottavan yhteisön järkevän ja vakaan hoidon varmistamiseksi ylimmän hallintoelimen jäsenten on aina oltava hyvämaineisia¹⁶. Koska hyvämaineisuudessa ei ole aste-eroja, suhteellisuusperiaatetta ei sovelleta hyvämaineisuuden vaatimukseen eikä sen arviointiin. Arviointi tulisi siis toteuttaa samalla tavoin kaikkien laitosten kohdalla.

Arvioitava henkilö katsotaan hyvämaineiseksi, jos mistään todettavista seikoista ei muuta johdu eikä ole varteenotettavaa syytä epäillä hänen hyvämaineisuuttaan (syyttömyysolettama). Jos arvioitavan henkilön toiminta henkilökohtaisessa elämässään tai työtehtävissään antaa aihetta epäillä hänen kykyään luottolaitoksen

¹⁴ Kokemuksen olennaisuutta arvioitaessa tulisi tarkastella, onko työkokemus hankittu kooltaan ja monimutkaisuudeltaan vastaavissa laitoksissa. Ylimmän hallintoelimen puheenjohtajan tai valvovassa johdossa toimivan jäsenen kohdalla soveltuva kokemus voidaan arvioida väljemmin kuin toimivaan johtoon kuuluvan jäsenen kohdalla. Valvovassa johdossa toimivien ylimmän hallintoelimen jäsenten joukossa voi olla sellaisiakin jäseniä, joilla ei ole käytännön työkokemusta pankki- tai rahoituspalveluun liittyviltä aloilta.

¹⁵ Tarkoittaa välittömästi ylimmän hallintoelimen alla olevaa tai sitä seuraavaa toimivan johdon tasoa.

¹⁶ Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 91 kohta 1.

järkevään ja vakaaseen hoitoon, valvottavan yhteisön ja/tai arvioitavan henkilön tulisi ilmoittaa siitä valvojalle, joka arvioi kyseisten tekijöiden merkittävyyden.

(Meneillään olevat) oikeudenkäynnit

Meneillään olevat¹⁷ ja päättyneet rikos- tai siviilioikeudelliset oikeudenkäynnit saattavat vaikuttaa arvioitavan henkilön ja valvottavan yhteisön maineeseen siinäkin tapauksessa, että oikeudenkäyntiin johtaneet tapahtumat ovat sattuneet eri valtiossa kuin missä arvioitava henkilö on nimitetty tai aiotaan nimittää valvottavan yhteisön ylimmän hallintoelimen jäseneksi. Syyttömyysolettamasta huolimatta jo pelkkä syytteen saaminen on soveltuvuuden kannalta merkityksellinen seikka. Päättyneet oikeudenkäynnit vaikuttavat soveltuvuuden arviointiin, jos arvioitava henkilö on saanut langettavan tuomion. Myös vapauttavan tuomion kohdalla valvoja voi harkita, aiheutuuko oikeuskäsittelyyn johtaneista olosuhteista mainehaittaa. Valvojalle on siis aina ilmoitettava oikeudenkäynnistä.¹⁸ Valvoja arvioi kaikkien olennaisten tietojen perusteella asian merkittävyyden ja vaikutuksen arvioitavan henkilön ja valvottavan yhteisön maineeseen.

Vaadittavat vähimmäistiedot (arvioitavalta henkilöltä, valvottavalta yhteisöltä ja/tai syyttäjäviranomaiselta):

- syytteen tai kanteen luonne (mukaan lukien tieto siitä, onko kyseessä rikossyyte, siviilikanne vai luottamusaseman väärinkäyttö); oikeuskäsittelyn nykyinen vaihe (esim. esitutkinta menossa, syyte nostettu, tuomio annettu, tuomiosta valitettu); todennäköinen rangaistusseuraamus langettavan tuomion tapauksessa¹⁹
- epäilyksen alaisesta teosta kulunut aika ja arvioitavan henkilön toiminta sen jälkeen
- arvioitavan henkilökohtainen osallisuus etenkin rikoksissa, joissa epäiltynä tai tekijänä on oikeushenkilö
- arvioitavan henkilön myöhempi ymmärrys omasta toiminnastaan
- muut lieventävät tai raskauttavat tekijät (esim. muut meneillään olevat tai aiemmat esitutkinnot, määrätyt hallinnolliset seuraamukset, työpaikasta tai luottamustehtävästä erottaminen)

¹⁷ Arvioinnissa on otettava huomioon myös se, että meneillään olevat oikeudenkäynnit saattavat vaikuttaa myös jäsenen mahdollisuuteen käyttää riittävästi aikaa tehtäviinsä.

¹⁸ Tämä tieto voidaan toimittaa valvojalle joko alkuperäisen hakemuksen/ilmoituksen yhteydessä tai myöhemmin uutena tietona, jos ylimmän hallintoelimen jäsen on jo aloittanut tehtävässään.

¹⁹ Tarvittavien tietojen toimittaminen on ensisijaisesti valvottavan yhteisön ja/tai arvioitavan henkilön tehtävä. Jos EKP katsoo toimitettujen tietojen olevan riittämättömiä tai puutteellisia, se voi pyytää asiaankuuluvat tiedot syyttäjäviranomaiselta.

- arvioitavan henkilön ja valvottavan yhteisön omat arviot asiasta. Ylintä hallintoelintä tulisi nimenomaisesti pyytää perehtymään meneillään olevaan oikeuskäsittelyyn ja vahvistamaan, että arvioitava henkilö nauttii edelleen sen luottamusta. Tämä on tärkeää myös valvottavan yhteisön maineriskin kannalta.
-

5.3 Eturistiriidat ja riippumattomuus

Eturistiriitojen julkistaminen, rajaaminen, hallinta ja ennaltaehkäiseminen

Valvottavalla yhteisöllä tulee olla käytössään hallinto- ja ohjausjärjestelyt, joilla voidaan julkistaa, rajata, hallita ja ennaltaehkäistä eturistiriitoja²⁰. Eturistiriidat voivat olla todellisia, potentiaalisia (kohtuudella ennakoitavissa) tai näennäisiä (suuren yleisön olettamia). Eturistiriitatilanne on kyseessä, jos ylimmän hallintoelimen jäsenen saama etu vaikuttaa kielteisesti valvottavan yhteisön etuihin. Jäsenen eturistiriidat ovat hyväksyttävissä, jos niitä rajataan tai hallitaan asianmukaisesti. Jos eturistiriitojen rajaaminen tai hallinta ei ole mahdollista valvottavan yhteisön kirjattujen ohjeiden pohjalta, merkittävät eturistiriidat on ehkäistävä. Jos lisäksi asiaankuuluva kansallinen lainsäädäntö sisältää erityisiä muodollisia riippumattomuuskriteerejä ylimmän hallintoelimen riippumattomille jäsenille, myös kyseisiä kriteerejä on noudatettava.

Merkittävyys

Valvoja arvioi eturistiriidan aiheuttaman riskin merkittävyyden. Seuraavassa taulukossa esitetään tilanteita, joissa katsotaan esiintyvän merkittävä eturistiriita. Luettelo ei kuitenkaan ole tyhjentävä, eikä se rajoita kansallisen lainsäädännön soveltamista. EKP voi katsoa muidenkin kuin lueteltujen tilanteiden ja kynnysarvojen ylittämisen aiheuttavan merkittäviä eturistiriitoja.

²⁰ Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 88 kohta 1.

Taulukko 1

Esimerkkejä merkittävistä eturistiriidoista

Luokka	Tarkastelujakso	Peruste ja kynnysarvo (soveltuviissa tapauksissa)
Henkilökohtainen	Nykytilanne	Arvioitava henkilö - on läheisessä henkilökohtaisessa suhteessa ²¹ valvottavan yhteisön tai sen emoyhtiön/tytäryhtiöiden hallituksen jäsenen, keskeisistä toiminnoista vastaavaan henkilöön tai merkittävän omistususuuden omistavaan osakkaaseen - on osallisena oikeudenkäynnissä valvottavaa yhteisöä tai sen emoyhtiötä/tytäryhtiötä vastaan harjoittaa valvottavan yhteisön tai sen emoyhtiön/tytäryhtiöiden kanssa liiketoimintaa yksityisesti tai yrityksen välityksellä.
Ammatillinen	Nykyhetkellä tai viimeisen kahden vuoden aikana	Arvioitavalla henkilöllä tai henkilöllä, johon hänellä on läheinen henkilökohtainen suhde, - on samanaikaisesti toimi valvottavan yhteisön tai sen kilpailijaan tai emoyhtiön/tytäryhtiön johdossa tai ylemmässä toimihenkilöstössä - on valvottavaan yhteisöön tai sen kilpailijaan tai emoyhtiön/tytäryhtiön merkittävä kaupallinen suhde . Kaupallisen suhteen merkittävyys riippuu sen (taloudellisesta) arvosta arvioitavan henkilön tai häneen läheisessä henkilökohtaisessa suhteessa olevan henkilön liiketoiminnalle.
Taloudellinen	Nykytilanne	Arvioitavalla henkilöllä tai henkilöllä, johon hänellä on läheinen henkilökohtainen suhde, on merkittäviä taloudellisia intressejä tai taloudellisia velvoitteita - valvottavaan yhteisöön nähden - valvottavan yhteisön emoyhtiöön tai tytäryhtiöihin nähden - valvottavan yhteisön asiakkaisiin nähden - valvottavan yhteisön kilpailijoihin nähden. Taloudelliseksi intresseiksi katsotaan esimerkiksi omistususuudet ja muut sijoitukset, ja taloudellisiksi velvoitteiksi muun muassa lainat. Merkittävyys riippuu intressien tai velvoitteiden (taloudellisesta) arvosta suhteessa arvioitavan henkilön taloudellisiin resursseihin. Seuraavia tilanteita ei periaatteessa pidetä merkittävänä eturistiriitoina: - kaikki maksuhäiriöttömät vakuudelliset henkilökohtaiset luotot (kuten yksityiset asuntolainat), jotka eivät ole työsuhdelainoja - kaikki muut alle 100 000 euron luotot (vakuudelliset tai vakuudettomat, maksuhäiriöttömät tai järjestämättömät), jotka eivät ole työsuhdelainoja enintään 1 prosentin omistususuudet tai muut vastaavan arvoiset sijoitukset.
Poliittinen	Nykyhetkellä tai viimeisen kahden vuoden aikana	Arvioitava henkilö tai henkilö, johon hänellä on läheinen henkilökohtainen suhde, on huomattavan vaikutusvaltaisessa julkisessa tehtävässä . Huomattavaa vaikutusvaltaa voi olla kaikilla tasoilla: paikallispoliittikona (esim. kaupunginjohtaja), alue- tai valtiotason poliittikona (esim. hallituksen jäsen), virkamiehenä (esim. valtionhallinnossa) tai muuna valtion edustajana. Eturistiriidan merkittävyys riippuu siitä, liittyykö tehtävään olennaisia valtuuksia tai velvoitteita, jotka estävät arvioitavaa henkilöä toimimasta valvottavan yhteisön edun mukaisesti.

Ylimmässä hallintoelimestä voi olla osakkeenomistajien edustajia.

Jos tilanteessa katsotaan olevan merkittävä eturistiriita, valvottavan yhteisön on ryhdyttävä riittäviin toimenpiteisiin. Yhteisön on

- arvioitava tilanne yksityiskohtaisesti
- päätettävä, mitä sisäisten käytäntöjen mukaisia korjaavia toimia toteutetaan, paitsi jos kansallisessa lainsäädännössä on jo määritetty vaadittavat toimet.

Valvottavan yhteisön tulee toimittaa valvojalle eturistiriitaa koskeva ilmoitus, jossa edellä mainitut seikat selvitetään asianmukaisesti.

²¹ Kyseessä on läheinen henkilökohtainen suhde, jos asianomainen henkilö on aviopuoliso, rekisteröity kumppani, avopuoliso, lapsi, vanhempi tai muu asuinkumppani.

Riippumattomuus

Ylimmän hallintoelimen kaikkien jäsenten odotetaan toimivan riippumattomasti.²² Kriteerin täyttymistä voidaan arvioida myös tilanteissa, joissa eturistiriitaa ei ole, sillä eturistiriidan puuttuminen ei välttämättä tarkoita, että jäsen toimii riippumattomasti.

Kriteeriä käytetään arvioinnissa, jos yhteisen valvontaryhmän tiedot viittaavat siihen, että arvioitava henkilö ei edellisissä tai nykyisissä toimituksissaan ole toiminut riippumattomasti.

5.4 Riittävä aika tehtävien hoitamiseen

Laadulliset ja määrälliset rajoitukset

Ylimmän hallintoelimen kaikkien jäsenten on voitava käyttää riittävästi aikaa tehtäviensä hoitamiseen laitoksessa²³. Käytettävissä olevaan aikaan voivat vaikuttaa useat seikat, kuten hallintoelinten jäsenyyksien määrä ja asianomaisten yhteisöjen koko ja tilanne, toiminnan luonne, laajuus ja monimuotoisuus, yhteisöjen sijoittautumispaikka tai -maa sekä muut ammatilliset tai henkilökohtaiset sitoumukset tai tilanteet (esim. meneillään oleva oikeudenkäynti, jossa arvioitava henkilö on osallisena).

Koska useampien hallintoelimen jäsenyyksien hoitaminen voi vaikuttaa merkittävästi käytettävissä olevaan aikaan, vakavaraisuusdirektiivissä määritetään enimmäismäärä ylimmän hallintoelimen jäsenyyksille laitoksissa, jotka ovat merkittäviä kokonsa, sisäisen organisaationsa sekä toimintansa luonteen, laajuuden ja monimuotoisuuden perusteella.²⁴ Vakavaraisuusdirektiivi sisältää myös sääntöjä jäsenyyksien laskemiseen²⁵, ja direktiivin mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa ylimmän hallintoelimen jäsenille luvan lisäksi yhteen valvovan johdon jäsenyyteen.²⁶

Valvottavalta yhteisöltä vaaditaan vähintään seuraavat tiedot:

- selvitys tehtävän hoitoon vaadittavasta ajasta
- luettelo kaikista tehtävistä ja toimista, joiden hoitoon arvioitava henkilö käyttää aikaa
- arvioitavan henkilön oma ilmoitus siitä, että hänellä on riittävästi aikaa kaikkien valvottavan yhteisön vahvistamien tehtävien hoitoon.

²² Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 91 kohta 8.

²³ Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 91 kohta 2.

²⁴ Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 91 kohta 3.

²⁵ Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 91 kohdat 4 ja 5.

²⁶ Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 91 kohta 6.

Seuraavissa tapauksissa ei vaadita lisätietoja: 1) arvioitavalla henkilöllä on samanaikaisesti enintään joko yksi toimivan johdon jäsenyys ja kaksi valvovan johdon jäsenyyttä tai neljä valvovan johdon jäsenyyttä (soveltamatta yhdistelyä²⁷), 2) arvioitavalla henkilöllä ei ole erityisvelvollisuuksia (esim. valiokunnan puheenjohtajuus) ja 3) arvioitavan henkilön oman ilmoituksen tietoja käytettävissä olevasta ajasta ei ole syytä epäillä.

Muissa tapauksissa valvottavan yhteisön on toimitettava yksityiskohtainen selvitys käytettävissä olevan ajan riittävydestä.

Selvityksessä voidaan vaatia seuraavia lisätietoja (kulloistenkin olosuhteiden ja suhteellisuusperiaatteen mukaan).

- Onko arvioitavalla henkilöllä kokopäivätoimi ja kuinka monta tuntia tai päivää kunkin tehtävän tai toimen hoitoon kuluu?
 - Kuuluuko näihin muihin tehtäviin lisävelvollisuuksia, kuten valiokuntien jäsenyys (esim. tarkastus-, riski-, palkitsemis- ja/tai nimitysvaliokunnan puheenjohtajuus)?
 - Vaatiiko tehtävien hoito valvottavan yhteisön luonteen, tyyppin tai koon puolesta enemmän aikaa (esim. yhteisö on säännelty tai listattu pörssissä)?
 - Onko selvityksessä otettu huomioon mahdolliset lisäkoulutus- ja kehitystarpeista tai kriisitilanteista²⁸ johtuvat ylimääräiset aikatarpeet?
 - Edistääkö arvioitavan henkilön yleinen kyseisestä yrityksestä kertynyt kokemus tehtävien hoitoa ja siten myös tehtävien hoidon tehokkuutta?
-

Hallintoelinten jäsenyyksien laskeminen (ml. yhdistely)

Kuten edellä mainittiin, merkittävän laitoksen ylimmän hallintoelimen jäsenyyksien enimmäismäärää rajoitetaan vakavaraisuusdirektiivissä. Samalla henkilöllä voi olla enintään joko yksi toimivan johdon jäsenyys ja kaksi valvovan johdon jäsenyyttä tai neljä valvovan johdon jäsenyyttä. Sääntöön on kuitenkin kaksi lisäystä.

1. Hallintoelinten jäsenyyksiä sellaisissa organisaatioissa, joiden tavoitteet eivät ole pääasiallisesti kaupallisia, ei oteta lukuun. Toimiminen näiden organisaatioiden hallintoelimissä voi kuitenkin vaikuttaa käytettävissä olevaan aikaan, joten tehtävät tulee ilmoittaa soveltuvuusilmoituksessa.

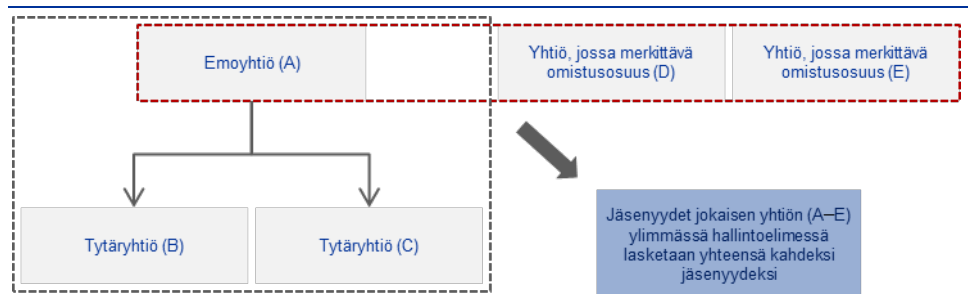
²⁷ Jäsenyyksien yhdistelyä käsitellään jäljempänä.

²⁸ Laitokseen liittyvien kriisitilanteiden lisäksi myös olosuhteet, jotka voivat odottamatta vaikuttaa tehtävän hoitoon käytettävissä olevaan aikaan (esim. oikeudenkäynnit).

2. Seuraavanlaiset jäsenyydet lasketaan vain yhdeksi jäsenyydeksi, vaikka niitä olisi useampia (yhdistely):
- (a) hallintoelimen jäsenyydet saman konsernin sisällä
 - (b) hallintoelimen jäsenyydet laitoksissa, jotka ovat saman laitosten suojajärjestelmän jäseniä²⁹
 - (c) hallintoelimen jäsenyydet yhteisöissä, joissa laitoksella on merkittävä omistusosuus.

EKP noudattaa hallintoelimen jäsenyyksien laskennassa tiukempaa lähestymistapaa. Jos arvioitavalla henkilöllä on hallintoelimen jäsenyys kussakin alla olevan esimerkin yhteisössä A–E, sillä katsotaan olevan kaksi jäsenyyttä (yhden asemesta). Kahdeksi jäsenyydeksi lasketaan myös se, jos arvioitavalla henkilöllä on hallintoelimen jäsenyys yhteisöissä A ja D. Sen sijaan jos ehdokkaalla on jäsenyydet yhteisöissä A, B ja C, ne lasketaan yhdeksi jäsenyydeksi.

Kaavio 2
Hallintoelimen jäsenyyksien laskeminen

Tilanteissa, joissa useita hallintoelimen jäsenyyksiä jätetään huomioimatta laskennassa (esim. ylimmän hallintoelimen jäsenyys useissa tytäryhtiöissä), arvioitavan henkilön tulee esittää yksityiskohtainen selvitys kuhunkin tehtävään käytettävästä ajasta sekä siitä, miten mahdolliset synergiaedut vähentävät tehtävien hoitoon tarvittavaa aikaa.

Jos arvioitavalla henkilöllä on ryhmässä sekä toimivan johdon että valvojan johdon jäsenyyksiä, laskennassa otetaan huomioon vain toimivan johdon jäsenyys, eli henkilön katsotaan hoitavan toimivan johdon tehtävää.

Kaikki hallintoelimen jäsenyydet kaikissa yrityksissä tulee laskea riippumatta siitä, maksetaanko tehtävien hoidosta palkkiota vai ei.

²⁹ Laitosten suojajärjestelmä määritellään vakavaraisuusasetuksessa pankkiryhmän sopimusperusteiseksi tai lakisääteiseksi järjestelmäksi, joka suojelee jäsenlaitoksia ja varmistaa ennen kaikkea niiden likviditeetin ja vakavaraisuuden.

5.5 Soveltuvuus kokonaisuutena

Itsearviointi ja hallinnon jatkuva valvonta

Valvottavan yhteisön on ensi kädessä itse tunnistettava mahdolliset puutteet ylimmän hallintoelimensä soveltuvuudessa kokonaisuutena. Yhteisön on suoritettava itsearviointi esimerkiksi soveltuvuusarviointitaulukon avulla. Puutteet tulee raportoida yhteiselle valvontaryhmälle keskustelun pohjaksi, sillä ylimmän hallintoelimen soveltuvuus kokonaisuutena kuuluu hallinnon jatkuvan valvonnan piiriin. Soveltuvuusarvioinnissa on otettava huomioon myös se, miten arvioitava henkilö täydentää ylimmän hallintoelimen kokoonpanoa. Yhteisen valvontaryhmän suorittamasta jatkuvasta valvonnasta saadut tiedot vaikuttavat näihin arviointeihin.

Nimittämisen perustelut

Valvottavan yhteisön tulee toimittaa

- kuvaus sen ylimmän hallintoelimen kokoonpanosta, jonka jäsenenä arvioitavan henkilön on tarkoitus toimia
 - **lyhyt perusteltu lausunto**³⁰ siitä, miten arvioitava henkilö täydentää hallintoelimen soveltuvuutta kokonaisuutena³¹
 - yhteisen valvontaryhmän pyynnöstä myös säännöllisen itsearvioinnin tulokset, jos valvontaryhmä on havainnut puutteita ylimmän hallintoelimen soveltuvuudessa kokonaisuutena ja haluaa käsitellä asiaa.
-

Perustellussa lausunnossa tulisi olla kaksi osaa: 1) viimeisimpään itsearviointiin perustuva nykytilanteen analyysi ja 2) selvitys siitä, miten arvioitavan henkilön nimittäminen vaikuttaisi nykytilanteeseen. Kohdan 2 selvityksessä voidaan tarkentaa, miten arvioitava henkilö täydentää nykytilannetta ja/tai missä asioissa hän tulee tukeutumaan hallintoelimen nykyisten jäsenten tietämykseen, taitoihin ja kokemukseen.

³⁰ Merkittävien laitosten nimitysvaliokuntien tulee vakavaraisuusdirektiivin artiklan 88 kohdan 2 alakohdan c nojalla osallistua lausunnon laatimiseen.

³¹ Lausunnossa on käsiteltävä ylintä hallintoelintä joko sen toimivan johdon tai valvojan johdon ominaisuudessa. Lausuntoon on sisällytettävä myös mahdollinen ehdotus arvioitavan henkilön nimittämisestä ylimmän hallintoelimen jonkin valiokunnan jäseneksi.

6 Haastattelut

6.1 Tarkoitus

Haastattelujen avulla voidaan täydentää valvottavan yhteisön tai arvioitavan henkilön itsensä toimittamia kirjallisia tietoja tai muista lähteistä saatuja tietoja.

Haastatteluissa voidaan arvioida tarkemmin arvioitavan henkilön käytännön työkokemusta³² tai testata, kuinka hyvin hän tuntee valvottavan yhteisön ja asiaankuuluvan markkinakehityksen. Haastatteluissa voidaan myös arvioida luotettavuutta ja kelpoisuutta tai varmistaa tiettyjä seikkoja ja näin saada lisävahvistus ehdokkaan soveltuvuudelle.

Lisäksi haastattelu tarjoaa valvojalle tilaisuuden tavata arvioitava henkilö ja keskustella arvioitavan, valvottavan yhteisön ja valvojan väliseen yhteistyöhön liittyvistä odotuksista.

6.2 Laajuus ja tyypit

Haastatteluja käytetään soveltuvuusarviointien tietojenkeruuvaiheessa. Haastattelun tavoitteena on **täydentää ja/tai varmistaa** 1) arvioitavan henkilön ja/tai valvottavan yhteisön toimittamien asiakirjojen tietoja tai 2) valvojan muulla tavoin saamia tietoja.

EKP pyrkii noudattamaan soveltuvuusarviointien haastatteluissa suhteellisuusperiaatetta ja viemään ne läpi riskiperusteisesti.

Haastattelut ovat **pakollisia**, jos kyseessä on **uuden** toimitusjohtajan tai ylimmän hallintoelimen puheenjohtajan **nimitys** mihinkään ryhmään kuulumattomassa pankissa tai ryhmän emopankissa. Jos ryhmän emoyhteisö on holdingyhtiö, haastattelut ovat pakollisia ryhmän suurimman pankin kohdalla. Osuuskuntien tapauksessa emoyhteisöksi katsotaan keskusyhteisö.

Toimitusjohtajan (tai vastaavan) sekä ylimmän hallintoelimen puheenjohtajan tehtäviin nimitettävät arvioitavat henkilöt haastatellaan, sillä näihin tehtäviin liittyy eniten riskejä. EKP voi asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa päättää, että haastattelu ei ole tarpeen. Se voi tehdä näin erityisesti tilanteessa, jossa toimitusjohtajaksi ollaan nimittämässä joku ylimmän hallintoelimen nykyisistä jäsenistä tai jossa arvioitavaa henkilöä on haastateltu äskettäin.

Muissa tapauksissa haastatteluja voidaan käyttää soveltuvuusarvioinnissa harkinnan mukaan (esim. jos arvioitavan henkilön rehellisyyteen/soveltuvuuteen liittyy epäilyksiä).

³² Ks. kohta 5.1.

Perustietohaastattelussa käsitellään kaikkia soveltuvuuden osa-alueita. Jos tämän haastattelun jälkeen henkilön soveltuvuudesta ei ole vielä täyttä varmuutta, järjestetään lisäksi **erityshaastattelu**, jossa käsitellään avoimeksi jääneitä kysymyksiä. EKP voi järjestää myös pelkän erityishaastattelun, jos jo kirjallisesta aineistosta käy ilmi, että tiettyihin kysymyksiin tarvitaan lisäselvennystä.

6.3 Ilmoitus

Arvioitavalle henkilölle ja valvottavalle yhteisölle ilmoitetaan kirjallisesti hyvissä ajoin haastattelun ajankohta ja paikka.

Jos kyseessä on erityishaastattelu soveltuvuuteen liittyvien kysymysten vuoksi, arvioitavalle henkilölle ja valvottavalle yhteisölle lähetetään etukäteen luettelo käsiteltävistä aiheista.

6.4 Haastattelupaneeli

Paneeliin kuuluu yleensä kahdesta kolmeen henkilöä. Haastattelupaneelin jäsenten – ja vähintään sen puheenjohtajan – on oltava riittävän korkeassa asemassa. Haastattelupaneelin jäsenillä ei saa olla todellista tai oletettua eturistiriitaa suhteessa arvioitavaan henkilöön, ja heidän tulee suhtautua häneen puolueettomasti.

6.5 Kieli

EKP sopii haastattelussa käytettävästä kielestä arvioitavan henkilön kanssa. Jos valvottava yhteisö vastaanottaa EKP:n viralliset päätökset englanniksi, haastattelussa käytetään englantia, ellei arvioitava henkilö toivo muuta haastattelukieltä.

7 Arviointiprosessi

Prosessin käynnistyminen

Soveltuvuusarviointi on tehtävä, kun

- ylimmässä hallintoelimestä tapahtuu muutoksia uuden nimityksen, tehtävävaihdoksen tai toimikauden jatkamisen vuoksi³³
- ilmenee soveltuvuusarviointiin vaikuttavia uusia seikkoja tai muita asioita³⁴
- kyseessä on toimilupaa³⁵ tai merkittävän omistussosuuden hankkimista³⁶ koskeva menettely.

7.1 Uudet nimitykset

Vakiomenettely

Yhteisen valvontamekanismin sisäinen uusien nimitysten arviointiprosessi aloitetaan yleensä, kun valvottava yhteisö ilmoittaa kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle ylimmän hallintoelimen uuden jäsenen (ehdotetusta) nimityksestä kansallisen lainsäädännön vaatimalla tavalla ja kansallisen toimivaltaisen viranomaisen lomakkeilla. Kansallinen toimivaltainen viranomainen saattaa ilmoituksen EKP:n tietoon ja ilmoittaa sille mahdollisen määräajan, jonka kuluessa päätös on tehtävä kansallisen lainsäädännön mukaan. Kansallinen toimivaltainen viranomainen ja EKP keräävät kaikki tarvittavat asiakirjat ja toteuttavat yhteisen arvioinnin varmistaen, että

- arvioinnissa otetaan huomioon kansallisen lainsäädännön mukaiset olennaiset kriteerit
- arvioinnissa noudatetaan unionin lainsäädännön vaatimuksia
- arvioinnin tulos vastaa muiden soveltuvuusarviointien tuloksia.

Arviointiin sisältyvät seuraavat osa-alueet: toimitettujen asiakirjojen tarkastaminen, paikallisten rekistereiden tarkastaminen, EPV:n hallinnollisten seuraamusten tietokannan tarkastaminen, yhteydenpito muihin kansallisiin viranomaisiin ja erityisesti mahdollisiin rahoitusvalvontaviranomaisiin sekä tarvittaessa paikallisiin tai ulkomaisiin sellaisten rahoitusyhteisöjen valvonnasta vastaaviin viranomaisiin, joissa arvioitava henkilö työskentelee tai on työskennellyt tai joiden ylimmän hallintoelimen

³³ YVM-kehysasetuksen artikla 93.

³⁴ YVM-kehysasetuksen artikla 94.

³⁵ YVM-kehysasetuksen artikla 78.

³⁶ YVM-kehysasetuksen artikla 86.

jäsenenä hän on toiminut. Kansallinen toimivaltainen viranomaisen ja EKP voivat tarvittaessa pyytää lisätietoja kirjallisesti tai haastattelussa.

EKP valmistelee kansallisen toimivaltaisen viranomaisen avustuksella päätöksen valvontaelimen ja EKP:n neuvoston hyväksyttäväksi.

Arvioinnissa sovelletaan suhteellisuusperiaatetta useimpien EKP:n suorassa valvonnassa olevien pienempien yhteisöjen kohdalla sekä tilanteissa, joissa ylimmässä hallintoelimestä tapahtuu muutoksia tai hallintoelimen jäsenen toimikautta jatketaan. Tällöin käytetään yksinkertaistettua menettelyä ja ilmoitusmallia. Kaikkien soveltuvuusstandardien täyttymistä arvioidaan silloinkin vakioarvioinnin mukaisesti.

Muutos ylimmässä hallintoelimestä

Muutos ylimmässä hallintoelimestä tarkoittaa muutosta, joka ei johdu uudesta nimityksestä. Muutokseksi luetaan toimikauden jatkaminen, tehtävien muutos ja tehtävästä eroaminen.

Tehtävien muutoksesta on kyse, jos

- valvojan johdon jäsen nimitetään toimivan johdon jäseneksi tai päinvastoin
- jäsen aiotaan nimittää ylimmän hallintoelimen puheenjohtajaksi, jonkin sen valiokunnan puheenjohtajaksi tai toimitusjohtajaksi.

Ylimmän hallintoelimen muutosten (tehtävien muutokset tai toimikauden jatkaminen) yhteydessä tehdään soveltuvuusarviointi vain, jos kansallinen lainsäädäntö edellyttää sitä. Arvioinnit tehdään kansallisessa lainsäädännössä säädetyllä tavalla. Valvottavan yhteisön on ilmoitettava muutoksesta kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle, ja EKP tekee asiasta päätöksen. Jos kansallinen lainsäädäntö ei edellytä EKP:n päätöstä, valvottavan yhteisön tulee vain ilmoittaa muutoksesta kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Tehtävien muutoksen yhteydessä arvioinnissa keskitytään pääasiassa henkilön kokemukseen, joka on tässä tapauksessa tärkein arviointikriteeri. Muutos voi vaikuttaa myös käytettävissä olevaan aikaan, eturistiriitihin³⁷ ja ylimmän hallintoelimen soveltuvuuteen kokonaisuutena, joten myös ne sisältyvät arviointiin.

Ylimmän hallintoelimen jäsenen toimikautta jatkettaessa jäsen katsotaan soveltuvaksi, jos hänen ensimmäisellä toimikaudellaan ei ilmennyt uusia soveltuvuuteen vaikuttavia seikkoja. Kansallinen lainsäädäntö voi kuitenkin edellyttää kaikkien viiden soveltuvuusstandardin täydellistä uudelleenarviointia.

³⁷ Näin on erityisesti silloin, jos arvioitavalla henkilöllä on muitakin tehtäviä ryhmässä, johon laitos kuuluu. Jos arvioitava henkilö aiotaan esimerkiksi nimittää valvojan johdon jäseneksi emoyhtiössä, mutta hän kuuluu edelleen toimivaan johtoon jossakin tytäryhtiössä, kyseessä voi olla uusi eturistiriita.

Myös tehtävästä eroaminen aiheuttaa muutoksen ylimmässä hallintoelimestä. Tässä tilanteessa ei kuitenkaan vaadita päätöstä. Eroavalle jäsenelle voidaan järjestää lähtöhaastattelu eroon liittyvien olosuhteiden selventämiseksi. Tiedoista voi olla hyötyä laitoksen jatkuvassa valvonnassa.

7.2 Uudet seikat

Toisinaan EKP:n ja kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tietoon tulee uusia seikkoja, jotka saattavat vaikuttaa aiemmin tehtyyn soveltuvuusarviointiin. Valvottavien yhteisöjen on ilmoitettava YVM-kehysasetuksen artiklan 94 kohdan 1 mukaan kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle kaikista tällaisista uusista seikoista ja muista soveltuvuuteen vaikuttavista asioista. Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ja EKP voivat kuitenkin saada myös itse tietoonsa tällaisia uusia seikkoja (esim. raportit rikkomuksista, pankissa tehtävässä tarkastuksessa saadut tiedot ja tiedotusvälineissä esitetyt tiedot).

EKP ja kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat tapauskohtaisesti päättää uuden soveltuvuusarvioinnin järjestämisestä.³⁸ Uudessa arvioinnissa keskitytään pääasiassa niihin kriteereihin, joihin uudet seikat vaikuttavat.

7.3 Toimilupaa tai merkittävän omistusosuuden hankkimista koskeva menettely

Luottolaitoksen toimilupamenettelyn yhteydessä tehdään aina myös soveltuvuusarviointi.

Merkittävän omistusosuuden hankkimista koskevan menettelyn yhteydessä tehdään soveltuvuusarviointi, jos omistusosuuden hankkimisluvan hakija aikoo hankinnan jälkeen nimittää jäsenen ylimpään hallintoelimeen.

³⁸ YVM-kehysasetuksen artiklan 94 kohta 2.

8 Päätös

Vastustamattajättämismenettely

Jokaisen soveltuvuusarvioinnin jälkeen tehdään EKP:n virallinen päätös. Päätös annetaan YVM-asetuksen artiklan 26 mukaisesti, eli hyväksytyään päätösluonnoksen valvontaelin toimittaa sen EKP:n neuvostolle, joka hyväksyy päätöksen vastustamattajättämismenettelyä noudattaen. Tarvittaessa päätös tulee tehdä kansallisen lainsäädännön säätämässä määräajassa.

Päätöstyytit

Päätöksessään EKP katsoo arvioitavan henkilön joko tehtävään soveltuvaksi tai tehtävään sopimattomaksi. Myönteiseen päätökseen voidaan kuitenkin myös sisällyttää suosituksia, ehtoja tai velvoitteita. Jos soveltuvuudesta ei voida varmistua asianmukaisesti näiden toimenpiteiden avulla, on tehtävä kielteinen päätös.

Sekä myönteisissä että kielteisissä päätöksissä voidaan myös viitata jatkuvan valvonnan havaintoihin.

Etenkin silloin, jos aiottu päätös voi vaikuttaa kielteisesti arvioitavan henkilön tai valvottavan yhteisön oikeuksiin³⁹, on kunnioitettava seuraavia periaatteita ja oikeuksia.

- EKP perustaa päätöksensä yksinomaan väitteisiin, joista asianomaiset osapuolet ovat voineet esittää huomautuksensa.⁴⁰
- EKP ottaa huomioon kaikki merkitykselliset seikat⁴¹ ja voi hankkia todistusaineistoa sekä kuulla todistajia ja asiantuntijoita, jos pitää sitä tarpeellisena.⁴²
- Osapuolella on oikeus tulla kuulluksi.⁴³
- Osapuolella on yleiset oikeudet eli oikeus lakisääteiseen edustajaan⁴⁴, oikeus tutustua menettelyyn liittyviin EKP:n asiakirjoihin⁴⁵ ja oikeus saada tietää päätöksen perustelut⁴⁶.

³⁹ Tällainen tilanne voisi syntyä paitsi kielteisen päätöksen takia myös esimerkiksi silloin, jos myönteisessä päätöksessä asetetaan lisäehtoja, joita ehdokas ja valvottava yhteisö eivät ole nimenomaisesti ja kirjallisesti hyväksyneet.

⁴⁰ YVM-asetuksen artikla 22.

⁴¹ YVM-kehysasetuksen artikla 28.

⁴² YVM-kehysasetuksen artiklat 29 ja 30.

⁴³ YVM-kehysasetuksen artikla 31. Osapuoli voi esittää lausumansa kokouksessa tai kirjallisesti. Lausuman tulee perustua päätösluonnokseen. Päätösluonnosta arvioidaan uudelleen osapuolen antaman lausuman perusteella.

⁴⁴ YVM-kehysasetuksen artikla 27.

⁴⁵ YVM-kehysasetuksen artikla 32.

8.1 Myönteiset päätökset

Kuten edellä mainittiin, EKP voi sisällyttää myönteisiin päätöksiin suosituksia, ehtoja ja velvoitteita.

Myönteinen päätös ja suositus

Jos kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttyvät, mutta jokin seikka olisi vielä korjattava, EKP voi sisällyttää soveltuvuusarviointipäätökseen suosituksia tai odotuksia. Suositukset eivät ole sitovia, vaan niiden tarkoituksena on edistää laitoksissa parhaita käytäntöjä ja osoittaa toivottuja parannuksia.

Myönteinen päätös ja ehto

EKP voi myös asettaa valvottavalle yhteisölle ehtoja (joilla voi olla suoria vaikutuksia myös arvioitavaan henkilöön), jotka on täytettävä, jotta päätös ei olisi kielteinen. EKP asettaa ehdon vain tilanteessa, jossa on tarpeen varmistaa, että arvioitava henkilö täyttää asiaankuuluvat kriteerit. EKP voi asettaa ehtoja vain seuraavissa tapauksissa:

- EKP voisi antaa kielteisen päätöksen, mutta puute on helposti korjattavissa.
- Ehto on tarkkaan määritelty, ja sen täyttämiseksi voidaan asettaa selkeä suhteellisen lyhyt määräaika.
- Ehto perustuu sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä määritettyihin arviointikriteereihin.

Yleisimmät ehdot ovat

- arvioitavan henkilön sitoumus osallistumisesta tiettyyn koulutukseen
- luopuminen laitoksen ulkopuolisesta hallintoelimen jäsenyydestä tai muusta toimesta
- koeaika, jos kyseessä on ylintä hallintoelintä alempi johdon taso.

Jos päätös on ehdollinen, valvottavan yhteisön on ilmoitettava EKP:lle viipymättä ehdon täyttymisestä. Mikäli ehtoa ei noudateta, EKP:n päätös ei tule voimaan tai sen voimassaolo päättyy.

Jos arvioitava henkilö on jo ylimmän hallintoelimen jäsen eikä suostu luopumaan tehtävästään itse, EKP voi käyttää valvontavaltuuksiaan ja erottaa hänet ylimmästä hallintoelimestä.⁴⁷ Erottaminen vaatii uuden ja erillisen EKP:n päätöksen. Sen

⁴⁶ YVM-kehysasetuksen artikla 33.

⁴⁷ YVM-asetuksen artiklan 16 kohdan 2 alakohta m.

yhteydessä ei tehdä uutta soveltuvuusarviointia, mutta erotettavalla jäsenellä on oikeus tulla kuulluksi.

Myönteinen päätös ja velvoite

EKP:n päätös voi sisältää myös veloitteen toimittaa tiettyjä asianomaiseen soveltuvuusarviointiin liittyviä tietoja tai veloitteen toteuttaa tiettyjä soveltuvuuteen liittyviä toimia, jotka koskevat arvioitavan henkilön sijaan koko valvottavaa yhteisöä. Veloitteen noudattamatta jättäminen ei automaattisesti vaikuta arvioitavan soveltuvuuteen. Se on siis lievempi kuin ehto.

Yleisimpiä veloituksia ovat

- raportointi meneillään olevista oikeudenkäynneistä
- parannukset eturistiriitojen käsittelyä koskeviin kirjallisiin ohjeisiin
- parannukset ylimmän hallintoelimen soveltuvuuteen kokonaisuutena.

8.2 Päätöksen ilmoittaminen ja muutoksenhaku

EKP:n neuvoston päätös ilmoitetaan valvottavalle yhteisölle ja arvioitavalle henkilölle. Päätöksen täytäntöönpanoa säätelee kansallinen lainsäädäntö (esim. arvioitava henkilö on kirjattava asiaankuuluvaan kansalliseen rekisteriin).

Arvioitava henkilö tai valvottava yhteisö voi pyytää oikaisulautakunnalta päätöksen uudelleenkäsittelyä tai viedä asian suoraan Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

9 Ylimmän hallintoelimen jäsenen erottaminen

YVM-asetuksen artiklan 16 kohdan 2 alakohdan m mukaan EKP:llä on valtuudet erottaa milloin tahansa sellaiset merkittävän valvottavan yhteisön ylimmän hallintoelimen jäsenet, jotka eivät täytä YVM-asetuksen artiklan 4 kohdan 3 ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuissa säädöksissä asetettuja vaatimuksia.

Lyhenteet, sanasto ja säädöslinkit

Arvioitava henkilö	Henkilö, jota esitetään nimitettäväksi ylimmän hallintoelimen toimeen tai joka on jo nimitetty kyseiseen toimeen
EKP	Euroopan keskuspankki
EPV	Euroopan pankkiviranomainen
EU	Euroopan unioni
Ylimmän hallintoelimen jäsenyys	Tehtävä yrityksen toimivassa johdossa tai valvovassa johdossa
Ylin hallintoelin	Yhteisnimitys yrityksen valvovalle johdolle ja toimivalle johdolle
YVM	Yhteinen valvontamekanismi

[Vakavaraisuusdirektiivi](#)

[YVM-asetus](#)

[YVM-kehysasetus](#)

[Euroopan pankkiviranomaisen ohjeet soveltuvuusarvioinnista](#)

[Euroopan pankkiviranomaisen ohjeet sisäisen hallinnon järjestämisestä](#)

© Euroopan keskuspankki, 2016

Postiosoite 60640 Frankfurt am Main, Germany
Puhelin +49 69 1344 0
Internet www.bankingsupervision.europa.eu

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.